

2017 /01 /20

اكاديميسين سيستاني

نقد و تحليل چند نکته از تاريخ فرهنگ (افغانستان در پنج قرن اخير)

بخش سوم

2- حقيقت تبعيد اجباري اقوام شورشي پشتون به شمال هندوكش



دوكتور روستار تره كي، دريك مقاله ممتع خود تحت عنوان "پروسة دردناك ملت سازي در جوامع قبيلوي"، مقاله خود را با اين شعار آغاز ميكند:

« مرگ بر دوزخ قبيله! به پيش بسوي بهشت ديموكراسي !
وبعد ميگويد: "متأسفانه در جوامع قبيلوي و كشور هاي عقب مانده ، ملت سازي و شكل دهی هويت ملی صفحه سياه تاريخ بشريت را ميسازد. استبداد آسيابي، مبنای تشكيل حاكميت های ملی و هويت های ملی در آسيا قرار گرفت....

در افغانستان برخلاف کشورهای ديگر پروسة ملت سازي و تأمين وحدت ملی با درهم كوبيدن مقاومت مخالفين بدون تشخيص قوم و قبيله و اكثريت و اقليت صورت گرفته و حكام مستبد به مقايسة موارد تاريخي از احتياط و اعتدال كار گرفته اند.

امير عبدالرحمن خان عصيان هزاره ها را درهم شكست و غلجايي های غزني و قلات را وادار به اطاعت از سلطنت نمود. وی نورستان را به حاكميت ملی پيوند داد. اسكان ناقلين در شمال جز پروسة ملت سازي امير بود كه بصورت قطع با مثال های تاريخي آسيا همريديف نيست. از آنچه گفتيم بر می آيد كه اعمال خشونت از جانب طبقه حاكم بقصد تشكيل دولت ملی صفحه سياه تاريخ بشريت را ميسازد و اختصاص به افغانستان و دوران عبدالرحمن خان و هاشم خان ندارد.¹

اکنون خواننده را به طرزديد و پيام تاريخ مرحوم فرهنگ، دعوت ميکنم كه متأسفانه در تاريخ دوجلدی كتاب (1167 صفحه يی) خود، نقاضت های اتنيکی و قومی ومذهبی را دامن زده است. فرهنگ آنجا كه از رفتن امير به مزارشريف بعد از شكست و فرار سردار اسحاق خان به روسيه ياد کرده، مينويسد: " مردم تركستان كه با اسحاق خان علاقمندی نشان داده بودند بطور دسته جمعی مورد خشم و غيظ و انتقام امير قرار گرفتند و زمينداران شان مكلف شدند تا علاوه به پرداخت باقيات گذشته، ماليات سال آینده را هم پيشگی تاديه كنند. يك تعداد مردم محل كه بيشتتر شان ازبک بودند

¹- دوكتور روستار تره كي، پروسة ملت سازي در جوامع قبيلوي، دعوت نت، 2011

دپاڼو شميره: له 1 تر 8

افغان جرمن آنلاين تاسو په درنښت همكاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de يادښت: دلپكښي د ليكنيزي بني پزوالي د ليكوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليكنه له راليرلو مخكي په خير و لولۍ

مجبور ساخته شدند تا محل بود و باش شان را در حواشی سرحد ترک نموده با خانواده شان به مناطق دیگری که امیر تعیین کرده بود کوچ نمایند و زمین های آنها به قبایل خانه بدوش افغان مثل : صافی، شنیواری، مومند، نورزائی و بعضاً به هزاره ها داده شد.²

متأسفانه در این عبارت فرهنگ، هم توهین و هم تفتین هردو نهفته است. توهین در آنجاست که میگوید: "زمین های آنها به قبایل خانه بدوش افغان مثل: صافی، شنیواری . . . و بعضاً به هزاره ها داده شد."

باید گفت که قبایلی را که امیر به ولایات شمال تبعید کرده بود، مردم کوچی و خانه بدوش نبودند. امیر عبدالرحمن خان در سال 1304 هـ.ق، هنگام سرکوبی شورش غلجائیان به والیان غزنی و ننگرهار و پکتیا و مردم آن ولایات فرمانی صادر کرد و در آن ورود کوچی های ناصری را به داخل افغانستان ممنوع اعلان نمود و به آنها اخطار داد که اگر خود سرانه پا به افغانستان بنهند مردم و دولت علیه آنها دست به سلاح خواهند برد و مانع ورود آنها خواهند شد³، این فرمان ظاهراً تا ده سال آینده همچنان قابل تطبیق بود ولی بعد از ختم شورش هزاره جات در 1893، بقول غبار، امیر عبدالرحمن خان حدود چراگاه کوچیان را در ولایت غزنی و میدان وردک تعیین کرد تا از جنگ و زد و خورد با مردم هزاره و دیگر کوچیان محلی جلوگیری شده باشد.

دولت های افغانستان بعد از امیر عبدالرحمن خان تا کنون هم نتوانسته اند مردم خانه بدوش کوچی را تشویق به اسکان در یک محل و ترک خانه بدوشی نمایند. بنابراین اقوامی را که امیر در شمال هندوکش تبعید کرده، همگی آنها باشندگان سرکش و سلحشور دره ها و جلگه های سرسبز دو طرفه رود خانه کابل و کنر و باشندگان وادی های حاصلخیز رودخانه های ترنگ و ارغنداب و هیرمند و فراه رود بودند که با شورش ها و قیامهای پیهم خویش امیر عبدالرحمن خان را به ستوه آورده بودند و امیر برای آنکه خود را از شر شورش های بعدی شان نجات داده باشد، آنها را به جرم شورش علیه دولت محکوم به تبعید به سرزمین های دوردست ترکستان و باتلاق های قندوز و فاریاب و میمنه و شبرغان و بادغیس نمود. اینها همگی در محال بود و باش خویش از خود خانه و کاشانه و صاحب زمین زراعتی ولو اندک بودند و به هیچوجه خانه بدوش شمرده نمی شدند. بنابراین امیر قبایل صافی و مومند و شنیواری و غلجی و نورزی و هزاره و غیره را از مناطقی تبعید کرده بود که آنها قبل از قیام سردار اسحاق خان، بین سالهای 1881-1888 و حتی بعد از قیام 1888 علیه امیر دست به شورش زده بودند و امیر با اعزام لشکر های مجهز دولتی آنها را سرکوب کرده و محکوم به تبعید از اوطان شان به ترکستان در شمال کشور در زمین های متعلق به دولت نموده بود.

حتی میتوان گفت که امیر این کار را به پیروی از سیاست کشور گشایان و فاتحان نامداری چون: تیمور لنگ و نادر شاه افشار، بخاطر تهدید و تخویف قبایل شورشی و استقرار ثبات در قلمرو خود و نیز بخاطر ایجاد سدی از قبایل سلحشور افغان در برابر دست اندازی های روسیه تزاری در ولایات همسرحد با آنکشور انجام داده است، نه از روی کدام محبت به اقوام تبعید شده پشتون و هزاره و بلوچ و نورستانی که امیر بیشتر از دست شان در عذاب بود.

² - فرهنگ، افغانستان در پنج قرن اخیر، ج 1، صص 391-392

³ - سراج التواریخ، ص 558 ببعده، و نیز: کله منارها در افغانستان، تالیف محمدعیسی غرجستانی، چاپ 1372، قم ایران، ص 79

در همینجا باید این نکته مهم را علاوه کرد که روسیه در سال 1884 مرو، سرخس و پل خاتون و قزل تپیه را اشغال نمود، و یک سال بعد در سال ۱۸۸۵ "پنجاه" و آق تپیه، چمن بید و چشمه سلیم را پس از یک نبرد کوتاه، اما خونین از تصرف سربازان افغانی خارج و به قلمرو امپراتوری تزاری ملحق نمود. سپس روسها ارتفاعات پامیر را اشغال کردند، و در سالهای بعد برای اشغال مناطق روشن و شغنان پامیر بهانه جوئی میکردند. امیر عبدالرحمن خان برای ایجاد یک سد قوی در برابر پیشروی روسها مجبور بود تعدادی از خانواده های پشتون را که محکوم به تبعید بودند در نقاط حساس سرحد شمال کشور جابجا کند تا جلوتجاوزات تزارها را توسط آنها بگیرد⁴، پشتونها نیز مثل سپر جلو پیشروی روسها را گرفتند مگر خو هرگز زمین و باغ مردم محل را غصب نکرده اند.

امیر این کار را یکطرف بحیث یک سیاست دفاعی در برابر دشمن خارجی بکار برد و از سوی دیگر در بخش امنیت داخلی آنرا بحیث یک جزای دسته جمعی در مورد اقوامی که بر ضد سلطنت او دست به شورش میزدند، اعمال کرد. درعین حال امیر با این کار خود اولاً میخواست از قوت قومی و توانائی قبیلوی شورشیان بکاهد و ثانیاً به دیگران زهر چشمی نشان بدهد که اگر در مقابل او دست به شورش و بغاوت بزنند، آنها نیز محکوم به تبعید از سرزمین آبائی خود و جدا از اقوام و خویشاوندان خویش خواهند شد. ولی این سیاست هرگز به معنی قوم گرایی و یا قوم پروری امیر نیست، با اینکه اجرای این سیاست برای پروسه ملت شدن، از لحاظ ترکیب و بافت اجتماعی و جوشش اقوام با یک دیگر شان از طریق وصلت ها و پیوند های خانوادگی و برقراری مناسبات دوستانه (دختر دادن و دختر گرفتن) میان همدیگر واقعاً یک کار مفید و سودمند بشمار می آید.

و اما **تفتین** به این معنی که این عبارت فرهنگ میتواند برای گروه "ستم ملی" دست آویزی باشد تا مردم از یک را با پشتون های مسکون در شمال کشور به جنگ و ستیزه های قومی وادارد. چنانکه در اواخر قرن 20 و اوایل قرن 21، دوبار اقوام پشتون شمال کشور با چنین نقاضت ها و شقاوت های قومی و تباری روبرو شدند :

بار اول در دهه 90 قرن بیستم همزمان با روی کار آمدن حکومت تنظیمهای جهادی و سر برآوردن رشید دوستم در شمال کشور، سیاست تصفیه قومی مبنی بر اخراج اجباری اقوام پشتون از صفحات شمال روی دست گرفته شد و کسانیکه در تعمیم این تصمیم تعلل می ورزیدند بلادرنگ کشته میشدند. بسیاری از خانواده های پشتون از دم تیغ بی دریغ قوماندانان رشید دوستم و جمعیت اسلامی گذشتند و حتی خرمن های گندم و محصولات به ثمر رسیده شان آتش زده میشد تا اینکه طالبان ظهور کردند و شر آنها را از سر مردم پشتون و غیر پشتون کوتاه ساختند.

بار دوم با سقوط حکومت طالبان توسط بمباردمان های **B52** امریکائی، پشتونهای شمال کشور بجرم همزبانی و به بهانه همکاری با طالبان در ولایات فاریاب و بلخ و قندوز و تخار و بدخشان و بغلان و سمنگان و بادغیس و هرات مورد ظلم و تعدی و تجاوز نیروهای ائتلاف شمال قرار گرفتند، خانه های شان به آتش کشیده شد و مال و دارائی شان به غارت برده شد و بر زنان و ناموس شان تجاوز صورت گرفت.

4 - سیستانی، سیمای امیر آهنین، امیر عبدالرحمن خان در تاج التواریخ، سرحدات شمالی



یکی از خانه های آتش زده پشتونها در شمال کشور بعد از سقوط نجیب الله

در بخشی از مقاله « **دافغانستان په شمال کې د پښتنو کړول او خورول** » که توسط سازمان حقوق بشر ملل متحد نوشته شده و بوسیله آقای رحمت آریا، ترجمه و به نشر رسیده ، آمده است: " د ۲۰۰۱ ز کال د نوامبر د میاشتی له پیله را په دیخوا چې په شمالي افغانستان کې د طالبانو د واکمنی د رنګیدا له نیټې سره سمون خوري ، د شمالي افغانستان په ډیریو برخو کې پښتانه د وژنو ، وهلو ، ټکولو ، کړېدلو ، جنسي تیريو ، لوټ او شوکو په ګډون د خورونو او کړاوونو له بیلا بیلو ډولونو سره مخامخ شول. پښتانه ځکه و خورول شول چې له طالبانو سره همپیونده وبلل شول ، د طالبانو د مشرتابه د ډلې ډیري غړي له سوېلي افغانستان څخه دي.

په شمالي افغانستان کې د خورولو او کړولو د پازوالی نیغه ګوته درو توکمپالو یا توکم بنسټو ګوندونو او د هغوی ملیشو ته نیول کیږي :

- اوزبک واکه ملي اسلامي جنبش

- تاجیک واکه اسلامي جمعیت او

- هزاره واکه د وحدت ډلې ته

د پښتنو پر وړاندې نوموړو خورونو ته په کتنې او ځواب کې د بشري حقونو د څار ټولني د ۲۰۰۲ ز کال د مارچ په میاشت کې خپل څلور تنه پلټونکي شمالي افغانستان ته ولیرل. پلټونکي ډلې د شمال په څلورو ولایتونو

بلخ ، فاریاب ، سمنگان او بغلان کې له یو شمیر پښتون میشتو کلیو او ټولنو څخه لیدنه وکړه ؛ همدا شان دغې ډلې د افغانستان د لنډ مهالي دولت له استازو ، د دیپلوماتیکي ټولني له استازو او د بشري مرستو له کارکوونکو سره ولیدل.

زموږ پلټونکي ډلې د خپلو پلټنو په لړ کې په سیمه کې د پښتني ټولنو د شتمنیو د لوټ او تالا او په وچ زور د هغوی د ځمکو او ځایونو د نیولو د پېښو په اړه مالومات په لاسوند شوي ډول راټول کړل. د فاریاب ولایت د شور دریا په سیمه کې هم د لوټ او تالا پېښې په ورته ډول رامنځته شوي.

د پاڼو شمېره: له 4 تر 8



گروهی از پشتونها که توسط ائتلاف شمال دستگیر شده اند و لحظه ای بعد بنام طالب کشته میشوند. اینها علاوه بر 3000 طالبی اند که به امر دوستم بقتل رسیدند.

سیمه بیزو کلیوالو ویل چي د نوامبر په نیمایو کی له جنبش سره همکارو وزبکو وسلوالو (پرته له دې چي د نورو توکمونو له وگرو څخه وسلې را ټولې کړي) د هغوی وسلې یې په زور اټولې او د څو راتلونکو اونیو په لړ کې یې ددوی کلي لوټ او تلا کړل ، څاروي یې ورڅخه واخیستل ، غنم او دانه باب یې ولوټل ، د کورنو د اړتیا ورتوکی او شتمني ، غالی ، پیسې او سره زړی ټول را ټول کړل. د بغلان په ولایت کې د جمعیت یو بولندوی یوه پښتانه کلیوال ته : تاسو پښتانه یاست. تاسو د دغې سیمې نه یاست. تاسو باید کابل ته ولاړ شئ او سیمه مور ته راپریردئ. یو پښتون سپین روبي د وحدت د ډلې د جنگیالیو د څورونو په اړه وايي : طالبانو جنایات وکړل خو سزا یې اوس مور وینو. یو بل پښتون توکمه سپین روبي چي کور یې د جمعیت ځواکونو لوټ کړی وايي : زما گيله یوازې له الله څخه ده. آیا زموږ غږ اوري؟ خو کله چي له خدایه گيله کوو همغومره سزا وینو. مور وسه نه لرو. دلته توپکوال وسه او زور لري. د توپکوالو او بولندویانو د کړاو له لاسه ، اوبه زموږ ترڅڅ ته را رسیدلي دي. دوی له دغه ځایه ورک کړي ، پریردئ چي خپله بزگري وکړو.»⁵

بگزارش بی بی سی، در سال 2002 در حدود 80 هزار نفر از پشتون های شمال کشور در حالیکه تمام مایملک خود را از دست داده بودند، تنه‌آلود و فرزندانشان خود را تا جلال آباد و هلمند و قندهار رساندند و در کمپ های بیجا شدگان داخلی پناه گرفتند و حتی تا امروز هم دوباره به محل سکونت اصلی خود باز نگشته اند، زیرا خانه و سرپناه و زمینهای شان از سوی قوماندانان ائتلاف شمال غصب گردیده و بنام افراد زورمند محلی قباله شده است و دولت تاکنون توانائی تطبیق قانون و رساندن حق به حقدار را در این ولایات ندارد.

⁵ - رک: آرشیف مقالات رحمت آریا در پورتال افغان جرمن آنلاین

باید یاد آور شد که دولت های گذشته افغانستان همواره از اتباع خود توقع داشته و دارند تا سبب برهم زدن نظم و آرامش نشوند. از این جهت امیر عبدالرحمن خان هیچگاهی زمین های مردم عادی و مطیع و غیر شورشی را از مالکان شان نگرفته و به کسی نداده است، تا زمینه نا آرامی و شورش را خود برای خود فراهم کند، بلکه افراد و اقوام تبعید شده بیشتر بر زمین های دولتی که در هر ولایتی همواره موجود بوده است، اسکان داده میشدند، و فقط در مواردی زمین از مالکین منتزع میشد، که بر ضد امیر شمشیر کشیده بودند و پس از شکست از جمله محرکین غایله تشخیص میشدند. البته زمین های چنین مالکینی ابتدا جزء اراضی دیوانی یا خالصه قرار میگرفت و سپس آن زمینها در بدل خدمات فوق العاده به رجال نظامی تفویض میگردد. مثلاً میتوان گفت امیر اراضی آن عده سران و خوانینی را که با سردار اسحاق خان همدست شده و برضد امیر جنگ کرده بودند و بعد از شکست به ترکستان روسیه فرار کرده بودند، مصادره کرده و به صاحب منصبان نظامی که در آن جنگ از خود شهادت نشان داده بودند داده باشد، ولی اراضی فراریان هرگز به تبعیدیان شورش های غلجائی و شینواری و صافی و مومند و نورزائی و هزاره ها بخشیده نشده است، چه این اقوام نیز از جمله مغضوبین امیر بوده اند و اگر زمینی به آنها تعلق گرفته باشد، می باید زمین های بوده باشند که آباد کردن آنها ایجاب کار و زحمت کثی زیادی را ایجاب میکرده است.

زمین های دولتی در ولایات شمال هندوکش همواره بیش از اسناد ملکیت مردم آن ولایات بوده است. آقای احسان الله مایار روزی برایم تعریف میکرد که "در زمان صدراعظم هاشم خان بعد از کشیدن نهر گوهرگان دولت زمینهای تحت آبیاری این نهر را فی جریب به یک قران میفروخت، اما مردم حاضر به خریداری آن زمین ها نبودند. وی افزود که زمین دشت ارچی نیز خاره و لامالک بود تا آنکه دولت مردم بی زمین پشتون را از ولایات جنوب به آنجا اسکان داد و آنها این زمین ها را به زمین های زرخیز مبدل کردند." دولت برای استفاده بیشتر از زمینهای لامزرع در وزارت داخله کشور اداره بی بنام ریاست املاک و اسکان ناقلین بوجود آورد تا اشخاص بی زمین و مستحق را از دیگر ولایات پیدا کرده با دادن گندم بذری و حتی پول تقاوی تشویق به رفتن در ولایات شمال کشور نماید. به این ترتیب دولت مردم را بر روی زمین های لامزرع دولتی اسکان و جابجا میکرد. ظاهراً تا دهه 50 قرن بیستم مردم ترکنتبار شمال کشور چندان رغبتی به امور کشاورزی نداشتند و بیشتر به مالداري و قالین بافی و تربیه گوسفند قره قل و تجارت پوست قره قل و قالین به خارج علاقه داشتند و بیشتر زمین های شمال کشور به دلیل عدم علاقمندی مردم بومی به کشت و زراعت، خاره و لامزرع شده بود و یا به باتلاق ملاریا زامبدل شده بودند. چنانکه در میان مردم ضرب المثلی بود که میگفتند: "اگر مرگ میخواهی به قندوز برو"، زیرا که وجود پشه ملاریا واقعاً مردم را میکشت و در قندوز کمبود نیروی بشری احساس میشد، تا آنکه دولت پروژه مجادله با ملاریا را روی دست گرفت و در محو این مرض نقش داکتر عبدالرحیم خان وزیرصحت عامه وقت بسیار قابل ذکر است. در عین حال پس از آنکه فابریکه روغن سپین زر به همت و تلاش سرور ناشر فرزند شیرخان خروتی از پشتونهای پکتیا در قندوز، فعال گردید و مردم بغلان و قندوز به کشت پنبه و لبلبو روی آوردند و ناقلین پشتون در زمین های دلدلزار و باتلاقی قندوز و بغلان با پشتکار و زحمت کثی خود توانستند نیزار ها را به زمین های آباد و حاصلخیز مبدل کنند و سالانه از زمین خویش دو بار و سه بار حاصل بگیرند و از این مدرک صاحب زندگی بهتر شوند، همان ضرب المثل عمومی چنین تغییر

شکل یافت که: " اگر مرد میخواهی قندوز برو!"

از این زمان ببعد است که ارزش زمین در صفحات شمال کشور بخصوص در قندوز و بغلان بخاطر بازدهی محصولاتش بالا رفت و چون ناقلین پشتون در تولید محصولات زمین خود پیشقدم تر بودند، دشمنان وحدت ملی افغانستان در میان مردم بومی چنین تبلیغ میکردند که حاکمیت پشتونها در افغانستان سبب ستم ملی بر مردم ازبک و تاجیک صفحات شمال کشور شده و زمین های سمت شمال با زور و عنف از مردم ازبک و تاجیک شمال گرفته شده و به اقوام پشتون جنوب داده شده است و می باید این مردم دوباره به سرزمین های اصلی خود بجنوب هندوکش برگردند!؟

دببخانه نتیجه پیام های کتاب فرهنگ، اعمال و تطبیق سیاست تصفیة قومی پشتونها در شمال کشور از سوی قوماندانان بیسواد جمعیت اسلامی و جنبش ملی رشید دوستم وسایر ستمی ها بود که در بالا بدان اشاره شد.

ویک نمونه دیگر آن گزارشی است که آژانس خبری آتش چند سال قبل به دست نشر سپرد و در سایت آریائی نیز نشر گردیده است:

نسل کشی یک قوماندان بنام مولوی قره در فاریاب

نسل کشی پشتونها در فاریاب پس از کودتای ثور و همزمان با تجاوز شوروی از سوی یک قوماندان جهادی نما، ولی در اصل از سوی یکی از وابستگان و سرسپردگان ستم ملی در حق باشندگان پشتون تبار فاریاب لکه ننگی است بر جبین جریان سیاسی مشهور به "ستم ملی". ستم ملی، جریان سیاسی است مرکب از روشنفکران و درس خواندگان غیر پشتون ولایات شمال هندوکش که گویا از سوی روسها برای پشتون ستیزی و تصفیة شان از شمال هندوکش بوجود آمده است و در دوران تجاوز شوروی از نظر نظامی و تسلیحاتی مثل حزب دموکرتیک خلق از سوی شورویها تقویت شدند. اکنون ستم ملی، علاوه بر پشتون ستیزی، ضدیت آشکار با تمام مولفه هایی است که حاکمیت ملی و تمامیت ارضی و هویت ملی افغانستان را تثبیت میکند. هر که آگاهانه و نا آگاهانه برای اهداف استراتژییک بیگانه کار کند و با خراسان بازی، نفاق ملی را دامن بزند، و طرفدار فدرالیسم و تجزیه افغانستان باشد، و دولت ملی را نمیخواهد، ستمی است.⁶

خبرگزاری آتش: مولوی قره مصمم بود که پشتونها از شمال نابود گردند و یا بطرف جنوب متواری شوند! خبرگزاری آتش میگوید: در ولایت فاریاب مردی سیاه چرده بنام مولوی غفور که در کوه صیاد ولسوالی تگاب شرین زنده گی میکرد،... باور نداشت که افراد تحصیل کرده مسلمان باشند. اکثریت قریب به مطلق افراد مکتب خوانده وقتی به چنگ مولوی موصوف می افتادند، به قتل می رسیدند. مولوی غفور که بزودی به مولوی قره(سیاه) شهرت یافت از احساسات مذهبی مردم استفادہ نموده لشکر عظیمی از داوطلبان جنگ را گرد هم نمود.

ملا غفور(قره) ... تصمیم گرفت که مناطق شوردریا، غلبه، خوجه گوهر، لنگر، مین درخت و نقاط دیگر پشتون نشین فاریاب زمین را از وجود باشندگان آن پاکسازی نماید. و با این هدف جنگهای قومی را آغاز نمود.

⁶-آئینه افغانستان، شماره ۱۰۲، ص ۲۲-۱۸

محمد صادق درپور که وظیفه انتقال نیروی های جنگی مولوی قره را عهده دار بود خاطرات خود را چنین بیان نمود: "در ماه سنبله سال 1359 جنگهای خونین با پشتون ها توسط مولوی قره شروع شد و در یکروز تا صد نفر کشته را من حساب کردم و به ده ها نفر اسیر گرفته می شد که اکثر اسیران به قتل رسانده میشدند." آقای صادق حکایت نمود که باری من از مولوی قره پرسیدم که شما با روسها جهاد (جنگ مقدس) را آغاز نموده بودید و حال اینهمه جنگ با این مردم مسلمان [پشتونها] برای چیست؟ ملا قره مکتی نمود و بعد گفت که این مردم کافران را یاری می رسانند و در عهدی که با من بسته بودند بیوفایی کرده اند [مولوی توضیح نداده که این عهد چی بوده که به آن وفا نشده است و آنگاه کفار گناه عهدشکن را چرا از مردم بیگناه گرفت؟] و حال باید پشتون ها در سمت شمال نابود گردند و یا بطرف جنوب متواری شوند. هزاران تن از پشتون ها ی اطراف فاریاب در نتیجه این جنگها قتل عام گردیدند و هزاران تن دیگر با خانه و کاشانه شان تا ظهور طالبان متواری شدند.

آدم خان باشنده قریه شور دریا فاریاب میگوید: "وقتی عساکر قره در مناطق مردمان پشتو زبان حمله میکرد تعدادی را سر می بریدند؛ زنان و دختران که به اسارت قوماندانها او می افتادند مورد تجاوز جنسی قرار میگرفتند؛ مواشی به غارت برده میشد و اموال منقول تا آنجا که ممکن بود انتقال می یافت و غزدی ها و خانه ها به آتش کشیده میشد."

آدم خان مدعیست که تعداد کثیری از عاملین این نوع جنایات، از جمله افراد مولوی قره هنوز زنده میباشند و در مناطق خود، صاحب مال و جاه و مقام هم شده اند و بدون کوچکترین دغدغه از محاکمه و پاسخگویی به اعمال گذشته زنده گی میکنند. قوماندانهای مولوی قره هر یک امان پهلوان گرزوانی، رسول پهلوان فیض آبادی، عبدالروف ثوری قیصاری، حق بیردی تگابی، شراب بیگ جمعه بازاری و چند قوماندان دیگر بودند که دیگر بودند که هر کدام بعد ها فرماندهان نامدار سمت شمال کشور گردیدند. آقای آدم خان لشکر کشی ها و جنگهای مولوی قره را سر آغاز تباهی پشتون های شمال وانمود کرد. ...

ارقام دقیق انسانهای بیگناه که منسوب به قوم پشتون بودند و توسط لشکریان قره نابود گردیده اند از طرف هیچ مرجع و منبعی انتشار داده نشده است و هنوز که هنوز است در باره نسل کشی های قومی در افغانستان پژوهش و تحقیق درست و منظم صورت نگرفته است. نسل کشی قومی و قوم پرستی بعد از سقوط داکتر نجیب الله از اریکه قدرت در سال 1371 ویا آغاز ریاست جمهوری برهان الدین ربانی به اوج خود رسید که جنگهای حزب سیاف پشتون و حزب وحدت هزاره از جمله نمونه های مشهور آنست و زبانزد عام خاص میباشد.⁷

متأسفانه اقدامات نسل کشی مولوی قره نتیجه و اثر تبلیغات گروه موسوم به «ستم ملی» در میان توده های بومی و محلی است. و این شخص در تحت تاثیر تبلیغات خطرناک گروه مشهور به «ستمی» از هموطنان پشتون خود که در تبعید خود و غصب اراضی ملکی یا دولتی هیچ نقشی نداشته اند، و هرکدام شاه بیشتر از یک صد سال سابقه زندگی و زحمت کشی بر روی زمین های خود را داشته اند، سخت مورد خشونت و انتقام گرفته اند که شمه ای از آن را در فوق دیدیم و شنیدیم.

ادامه دارد

⁷ - رجوع شود به سایت آریانی، بخش مسایل سیاسی